

الدروس المهمة لعامة الأمة

**Važne lekcije za cjelokupan
ummet**

Važne lekcije za cjelokupan ummet

Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz

Važne lekcije za cjelokupan ummet

Uvaženi šejh, učenjak

Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz,

neka mu se Allah smiluje

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Uvod autora

Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova, a lijep ishod pripada bogobojažnima. Neka su Allahov blagoslov i mir na Njegova roba i poslanika, našega vjerovjesnika Muhammeda, te na njegovu obitelj i na sve njegove ashabe.

A zatim:

Ovo je sažeti tekst u kojem se pojašnjava dio onoga što je neophodno da običan narod zna o vjeri islamu, a nazvao sam ga: „Važne lekcije za cjelokupan ummet“.

A Allaha molim da njome okoristi muslimane i da je od mene primi. On je, uistinu, Plemenit i Darežljiv.

Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz Važne lekcije za cjelokupan ummet¹

¹ Medžmu' fetava ve meqalat mutenevvvia, 3/288–298.

Prva lekcija – El-Fatiha (Pristup) i kratke sure

Sura El-Fatiha i što je više moguće kratkih sura, od sure Ez-Zilzal do sure En-Nas, kroz podučavanje, ispravljanje učenja, učenje napamet i pojašnjavanje onoga što je obvezno razumjeti.

Druga lekcija – Stupovi islama

Pojašnjenje pet stupova islama, od kojih je prvi i najznačajniji: svjedočenje da nema boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik, uz pojašnjenje njegovih značenja i uvjeta za „nema boga osim Allaha“, čije je značenje: „nema boga“ – nijekanje svega što se obožava mimo Allaha, a „osim Allaha“ – potvrđivanje da obožavanje pripada samo Allahu Jedinom, Koji nema sudruga. A uvjeti svjedočenja „nema boga osim Allaha“ jesu: znanje koje isključuje neznanje, čvrsto uvjerenje koje isključuje sumnju, iskrenost koja isključuje mnogoboštvo, istinitost koja isključuje laž, ljubav koja isključuje mržnju, poslušnost koja isključuje napuštanje, prihvaćanje koje isključuje odbijanje i nijekanje svega što se obožava mimo Allaha. A sažeti su u sljedeća dva stiha:

Znanje, čvrsto uvjerenje, iskrenost, istinitost, ljubav, pokornost i prihvaćanje. I osmi (uvjet) je dodan: tvoje nijekanje svega što se obožava mimo Allaha.

Uz pojašnjenje svjedočenja da je Muhammed Allahov poslanik i onoga što ono podrazumijeva: potvrđivanje onoga o čemu je obavijestio, pokornost njemu u onome što je naredio, udaljavanje od onoga što zabranio te da se Allah obožava samo onako kako su propisali Allah, azze ve dželle, i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Potom učeniku pojašnjava preostale stupove islama, a to su: molitva, zekat, post ramazana i hodočašće Allahovoj Svetoj kući za onoga tko je u mogućnosti.

Treća lekcija – Temelji imana

A temelja je šest: da vjeruješ u Allaha, Njegove anđele, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i da vjeruješ u Allahovu odredbu, bila ona dobra ili loša, od Allaha Uzvišenog.

Četvrta lekcija – Vrste Allahove jednoće i vrste mnogoboštva

Pojašnjavanje vrsta Allahove jednoće, a one su tri: jedinstvo u gospodarenju, jedinstvo u obožavanju i jedinstvo u Njegovim imenima i svojstvima.

1. Jednoća u gospodarenju: to je vjerovanje da je Allah Stvoritelj svega i Onaj Koji svime upravlja te da u tome nema sudruga.

2. Jednoća u obožavanju: to je vjerovanje da je Allah jedini Koji se s pravom obožava i da u tome nema sudruga. To je značenje riječi „la ilahe

illallah“, jer one znače: „nema onoga tko se s pravom obožava osim Allaha“. Stoga, svi vidovi obožavanja, poput namaza, posta i drugog, moraju biti iskreno posvećeni jedino Allahu i nije dozvoljeno bilo što od toga usmjeriti nekom drugom osim Njemu.

3. Jednoća u imenima i svojstvima: to je vjerovanje u sve što je spomenuto u Časnom Kuranu ili vjerodostojnim hadisima od Allahovih imena i svojstava te njihovo potvrđivanje samo Allahu na način koji Njemu Uzvišenom dolikuje, bez iskrivljivanja, niti negiranja, niti određivanja kakvoće, niti uspoređivanja; u skladu s riječima Allaha Uzvišenog:

(قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ 1 اللَّهُ الصَّمَدُ 2 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ 3 وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ 4)

"Reci: 'On je Allah – Jedan!

Allah je Es-Samed!

Nije rodio i rođen nije

i nitko Mu ravan nije!'" (El-Ihlas, 1–4) I riječi Uzvišenog:

(...أَلَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ)

"Ništa nije kao On! On je Svečujući i Svevideći." (Eš-Šura, 11) Neki su ga učenjaci podijelili na dvije vrste i uvrstili potvrđivanje jednoće u imenima i svojstvima u potvrđivanje jednoće u gospodarenju, a u tome nema spora jer je smisao jasan u objema podjelama.

Postoje tri vrste širka: veliki širk, manji širk i skriveni širk.

Veliki širk uzrokuje poništenje djela i vječni boravak u Vatri za onoga tko na njemu umre, kao što kaže Uzvišeni Allah:

﴿...وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

"A da su oni Allahu ikoga u obožavanju pridruživali, sigurno bi propalo ono što su radili." (El-En'am, 88) I kaže Uzvišeni:

﴿مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِم بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ﴾ (17)

"Mnogobošci nisu dostojni da Allahove džamije održavaju kad sami priznaju da su nevjernici. Djela će se njihova poništiti i u Vatri će vječno ostati." (Et-Tevbe, 17) Onome tko na tome umre neće biti oprošteno i Raj mu je zabranjen, kao što kaže Allah, Uzvišeni i Svemogući:

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ...﴾

"Allah, doista, neće oprostiti da se Njemu išta u obožavanju pridružuje, a oprostiti će sve mimo toga, kome On hoće..." (En-Nisa, 48) I kaže Uzvišeni:

﴿...إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ﴾

"Tko drugog Allahu u obožavanju pridružuje, Allah će mu ulazak u Raj zabraniti i boravište njegovo će Pakao biti; a nepravедnima neće nitko moći pomoći." (El-Ma'ide, 72)

Njegovi su vidovi: upućivanje dove umrlima i kipovima, traženje spasa od njih, zavjet njima, prinošenje žrtve njima i slično tome.

Mali širk: to je ono što je u tekstovima iz Knjige ili Sunneta utvrđeno kao širk, ali nije vrsta velikog širka; poput pretvaranja u nekim djelima, zaklinjanja nečim drugim mimo Allaha i riječi: "Bit će što Allah hoće i što taj i taj hoće" i tome slično; zbog riječi Vjerovjesnika, neka je Božji mir i spas nad njim:

«أَخَوْفَ مَا أَخَافَ عَلَيْكُمُ الشِّرْكَ الْأَصْغَرَ» فَسُئِلَ عَنْهُ، فَقَالَ: «الرِّيَاءُ»

"Ono čega se najviše plašim za vas jest mali širk", pa je upitan o njemu, a on reče: "Pretvaranje."¹ (Predaju bilježe imami Ahmed, Taberani i Bejheki od Mahmuda ibn Lebida el-Ensarija, neka je Allah zadovoljan njime, dobrim lancem prenosilaca, a bilježi je i Taberani sa dobrim prenosiocima od Mahmuda ibn Lebida, od Rafija ibn Hadidža, od Vjerovjesnika, neka je Božji mir i spas nad njim.)

I Poslanikove riječi, neka je Božji mir i spas nad njim:

«مَنْ حَلَفَ بِشَيْءٍ دُونَ اللَّهِ فَقَدْ أَشْرَكَ»

„Onaj tko se zakune nečim mimo Allaha, počinio je širk.“² (Predaju bilježi Imam Ahmed vjerodostojnim

¹ Hadis bilježe Ahmed, 5/428, Taberani u "El-Kebiru", 4/338, i Bejheki u "Eš-Šu'abu", 14/355. U djelu "Medžme'uz-zevaid", 1/121, navodi se da ga prenosi Ahmed i da su njegovi prenositelji vjerodostojni.

² Hadis bilježi Ahmed, 1/47.

lancem od Omera ibn el-Hattaba, Bog bio zadovoljan njime.) Predaju bilježe Ebu Davud i Tirmizi vjerodostojnim lancem prenosilaca od Ibn Omera, neka je Allah zadovoljan njime, od Poslanika, neka je mir nad njim, da je rekao:

«مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ»

„Onaj tko se zakune nekim drugim mimo Allaha, počinio je nevjerstvo ili širk.“¹ I njegove riječi, neka je Božji mir i spas nad njim:

«لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ»

"Ne govorite: 'Allah je htio i taj i taj je htio', već recite: 'Allah je htio, a zatim taj i taj'."² (Predaju bilježi Ebu Davud vjerodostojnim lancem prenosilaca od Huzejfe ibnul-Jemana, neka je Allah zadovoljan njime)

A ova vrsta ne povlači za sobom otpadništvo niti vječni boravak u Vatri, ali proturječi potpunosti obveznoga monoteizma.

Treća vrsta: skriveni širk; dokaz su za to riječi Poslanika, neka je Božji mir nad njime:

«أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِمَا هُوَ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ؟» قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الشِّرْكُ الْخَفِيُّ، يَقُومُ الرَّجُلُ فَيُصَلِّيُ فَيُزَيِّنُ صَلَاتَهُ لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ الرَّجُلِ إِلَيْهِ»

"Hoćete li da vas obavijestim o onome čega se za vas bojim više od lažnog mesije – Antikrista?" Oni rekoše: "Svakako, o Allahov Poslaniče", a on reče:

¹ Predaju bilježe Ebu Davud, 3251, i Tirmizi, 1535.

² Predaju bilježe Ebu Davud, 4980, i Ahmed, 5/384.

"Skriveni širk; čovjek ustane klanjati pa uljepšava svoju molitvu jer vidi da ga netko gleda."¹ Predaju bilježi imam Ahmed u Musnedu od Ebu Seida el-Hudrija, Allah bio zadovoljan njime.

Širk je dozvoljeno podijeliti samo na dvije vrste: veliki i mali, dok skriveni širk obuhvaća oba. Tako se upadne u veliki širk, poput širka licemjera, jer oni kriju svoja neispravna uvjerenja, a islam iskazuju iz pretvaranja i straha za sebe.

On se javlja u manjem širku, poput rije, kao u prethodno spomenutom hadisu od Mahmuda ibn Lebida el-Ensarija i spomenutom hadisu od Ebu Seida. A Allah daje uspjeh.

Peta lekcija – Ihsan

Stup je ihsana da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer iako Ga ne vidiš, On tebe vidi.

Šesta lekcija – Uvjeti molitve

Ima ih devet:

islam, razum, razboritost, otklanjanje stanja obredne nečistoće, uklanjanje nečisti, pokrivanje stidnog mjesta, nastupanje molitvenoga vremena, okretanje prema Kibli i nijet (namjera).

Sedma lekcija – Ruknovi (sastavni dijelovi) molitve

Ima ih četrnaest:

¹ Hadis bilježe Ibn Madže, 4204, i imam Ahmed, 3/30.

stajanje shodno mogućnosti, početni tekbir, učenje Fatihe, pregibanje/naklon, uspravljanje nakon naklona, padanje ničice na tlo sa sedam dijelova tijela, podizanje sa istog, sjedenje između dvaju padanja ničice, smirenost u svim radnjama, poštovanje redoslijeda radnji, posljednje sjedenje, sjedenje na njemu, blagoslovi na Vjerovjesnika, neka su Božji mir i blagoslov nad njime, i izgovaranje dvaju selama.

Osma lekcija – Vadžibi (obavezni dijelovi) molitve

Ima ih osam:

svi tekbiri osim početnog tekbira i izgovor: "Semi'allahu limen hamideh" za imama i onoga koji klanja sam; izgovor: "Rabbena ve lekel-hamd" za sve; izgovor: "Subhane Rabbijel-'azim" na ruku'u; izgovor: "Subhane Rabbijel-e'ala" na sedždi; izgovor: "Rabbigfir li" između dvaju padanja ničice na tlo; prvi tešehhud i sjedenje na njemu.

Deveta lekcija – Pojašnjenje tešehhuda

To je izgovaranje riječi:

"Počasti, molitve i svako dobro pripadaju Allahu; neka je mir na tebe, o Vjerovjesniče, i Allahova milost i Njegovi blagoslovi; mir neka je na nas i na sve Allahove dobre robove; svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik."

Potom prouči salavat i blagoslov na Poslanika, neka je Božji mir nad njime, pa kaže: "Allahu, blagoslovi Muhammeda i obitelj Muhammedovu, kao što si blagoslovio Abrahama i obitelj Abrahamovu; Ti si, uistinu, Hvaljen i Slavljen. I obaspi blagodatima Muhammeda i obitelj Muhammedovu, kao što si obasuo blagodatima Abrahama i obitelj Abrahamovu; Ti si, uistinu, Hvaljen i Slavljen."

Potom se na posljednjem tešehhodu utječe Allahu od kazne u Paklu i od kazne u grobu, od iskušenja života i smrti i od iskušenja lažnog mesije – Antikrista; zatim odabere molitvu koju želi, a naročito one prenesene, od kojih je:

"Allahu moj, pomози mi da Te spominjem, da Ti zahvaljujem i da Te što ljepše obožavam. Allahu moj, uistinu sam sebi veliku nepravdu učinio, a grijehe ne oprašta nitko osim Tebe; stoga mi podari oprost od Sebe i smiluj mi se, jer Ti si, zaista, Oprostitelj Samilosni."

Na prvom se tešehhodu ustaje nakon šehadeta na treći rekat kod podne-namaza, ikindije, akšama i jacije. A ako prouči salavat na Poslanika, neka je Božji mir nad njime, to je bolje zbog općih hadisa o tome. Zatim ustaje na treći rekat.

Deseta lekcija – Sunneti (preporučeni dijelovi) molitve

Među njima su:

1. početna dova
2. stavljanje desne ruke preko lijeve na prsa pri stajanju prije naklona i poslije njega
3. podizanje ruku sa skupljenim i ispruženim prstima do visine ramena ili ušiju pri početnom tekbiru, pri odlasku na naklonu i podizanju s njega te pri ustajanju s prvog tešehhuda na treći
4. više od jednog tesbiha na ruku'u (naklonu) i sedždi
5. više od samog izgovora "Rabbena velekel hamd" (Gospodaru naš, Tebi pripada hvala) nakon uspravljanja s ruku'a te više od jedne dove za oprost između dviju sedžda
6. izravnavanje glave s leđima pri ruku'u
7. odvajanje nadlaktica od bokova, trbuha od bedara i bedara od potkoljenica pri sedždi
8. podizanje podlaktice sa zemlje pri sedždi
9. sjedenje na podastrtoj lijevoj nozi i uspravljanje desnog stopala na prvom tešehhudu te između dviju sedžda
10. teverruk na posljednjem tešehhudu četverorekatnog i trorekatnog namaza, a to je da se sjedne na zadnjicu, lijeva noga stavi pod desnu, a desna uspravi
11. ukazivanje kažiprstom na prvom i drugom tešehhudu od sjedanja do kraja tešehhuda te njegovo pomicanje pri dovi
12. donošenje salavata i bereketa na Muhammeda i obitelj Muhammedovu te na

Abrahama i obitelj Abrahamovu na prvom tešehhudu

13. molitva na posljednjem tešehhudu

14. glasno učenje na sabah-namazu, džuma-namazu, bajram-namazima i namazu za kišu te na prva dva rekata akšam-namaza i jacije-namaza

15. učenje u sebi na podne, ikindiji, na trećem rekatu akšama i na zadnja dva rekata jacije

16. učenje nečega iz Kurana nakon Fatihe, kao i ostali sunneti u namazu pored već spomenutih. Tu spada ono što klanjač dodaje na riječi: "Rabbena we lekel-hamd", nakon dizanja s ruku'a, a to je sunnet za imama, muktediju i onoga tko klanja sam. Tu, također, spada i stavljanje ruku na koljena s raširenim prstima na ruku'u.

Jedanaesta lekcija – Kvaritelji namaza

Ima ih osam:

1. namjieran govor, svjesno i sa znanjem, a onomu tko zaboravi ili ne zna, namaz time nije pokvaren

2. smijanje

3. jelo

4. piće

5. otkrivanje stidnog mjesta

6. znatno skretanje od Kible

7. mnogobrojni i uzastopni bespotrebni pokreti u molitvi

8. poništenje čistoće.

Dvanaesta lekcija – Uvjeti abdesta

Ima ih deset:

islam, razum, razboritost, nijet (namjera), održavanje statusa čistoće (da se ne namjerava prekinuti sve dok se ona ne upotpuni), prestanak onoga što iziskuje abdest, prethodno čišće dvaju otvora nakon fiziološke potrebe, čistoća i dopuštenost vode, uklanjanje onoga što sprječava dolazak vode do kože i nastupanje namaskoga vremena u slučaju onoga čije je stanje nečistoće trajno.

Trinaesta lekcija – Farzovi (obavezni dijelovi) abdesta

Ima ih šest:

pranje lica, u što spada ispiranje usta i nosa, pranje ruku do laktova, potiranje cijele glave, u što spadaju i uši, pranje nogu do članaka, redoslijed i neprekidnost. Pohvalno je ponoviti pranje lica, ruku i nogu tri puta, a tako i ispiranje usta i nosa, dok je obvezno to učiniti samo jednom. Što se tiče potiranja glave, nije ga pohvalno ponavljati, kao što na to upućuju vjerodostojni hadisi.

Četrnaesta lekcija – Kvaritelji abdesta

Ima ih šest:

sve što izađe na dva prirodna otvora, obilna nečistoća koja izađe iz tijela, gubitak svijesti spavanjem ili na drugi način, dodirivanje prednjeg

ili zadnjeg spolnog organa rukom bez ikakve pregrade, jedenje devina mesa te otpadništvo od islama; sačuvao Allah nas i muslimane od toga.

Važna napomena: Što se tiče gasuljenja umrloga, ispravno je mišljenje da ono ne poništava abdest, a to je i stav većine učenjaka jer za to ne postoji dokaz. Međutim, ako bi ruka onoga tko ga gasuli dodirнула stidno mjesto umrloga bez prekrivača, obvezan je uzeti abdest.

Dužnost je da se ne dodiruje spolni organ umrle osobe osim preko nekog prekrivača. Isto tako, dodirivanje žene uopće ne kvari abdest, bilo to s požudom ili bez nje, prema ispravnijem od dvaju mišljenja učenjaka, pod uvjetom da iz njega ništa ne izađe jer je Vjerovjesnik, neka je Božji mir i spas nad njim, poljubio jednu od svojih supruga, a zatim je klanjao i nije uzeo abdest.

Što se tiče riječi Uzvišenog Allaha u ajetima sura En-Nisa i El-Maide:

{...أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ...}

"...ili ste imali odnos sa suprugama..." (En-Nisa, 43), (El-Ma'ide, 6), time se misli na spolni odnos prema ispravnijem od dvaju stavova učenjaka, a to je stav Ibn Abbasa, neka je Allah zadovoljan njime, i jedne skupine iz prvih generacija i i potonjih. A Allah je Onaj Koji daje uspjeh.

Petnaesta lekcija – Propisani moral za svakog muslimana

Među to se ubraja: iskrenost, poštenje, čednost, stid, hrabrost, velikodušnost, vjernost, čuvanje od svega što je Allah zabranio, dobrosusjedstvo, pomoć potrebnima shodno mogućnostima te druge osobine čiju ispravnost potvrđuju Knjiga i sunnet.

Šesnaesta lekcija – Prakticiranje islamskog bontona

Među tim manirima su i: nazivanje selama i vedrina lica, jedenje i pijenje desnom rukom, spominjanje Allahova imena na početku i zahvala Njemu na kraju, zahvaljivanje Allahu nakon kihanja i odgovarajući odgovor onomu tko kihne i zahvali Allahu, obilazak bolesnika, praćenje dženaze radi namaza i ukopa, šerijatski propisani maniri pri ulasku u džamiju ili kuću i izlasku iz njih, pri putovanju te u ophođenju s roditeljima, rodbinom, susjedima, starijima i mlađima, čestitanje na novorođenčetu, čestitanje povodom vjenčanja, izražavanje sućuti ožalošćenima, kao i drugi islamski maniri pri odijevanju, svlačenju i obuvanju.

Sedamnaesta lekcija – Upozoravanje na mnogoboštvo i vrste grijeha

Od njih je sedam pogubnih (uništavajućih) grijeha: mnogoboštvo, sihr, ubijanje osobe koju je

Allah zabranio ubiti, osim s pravom, jedenje kamate, jedenje imetka siročeta, bježanje s bojnog polja i potvaranje čestitih, bezazlenih vjernica.

U to se ubraja i: nepokornost roditeljima, prekidanje rodbinskih veza, lažno svjedočenje, krive zakletve, uznemiravanje susjeda, nanošenje nepravde ljudima u pogledu života, imetka i časti, pijenje opojnih pića, kockanje – a to je el-mejsir – ogovaranje, klevetanje te drugo što je zabranio Allah, Uzvišeni i Veličanstveni, ili Njegov Poslanik, neka su na njega Allahov mir i blagoslov.

Osamnaesta lekcija – Opremanje umrloga, klanjanje džezaze i ukop

Slijedi detaljno pojašnjenje:

Prvo: Propisano je navoditi samrtnika da izgovori: "Nema boga osim Allaha", na osnovu riječi Vjerovjesnika, neka je Božji mir i spas nad njime:

«لَقِّنُوا مَوْتَكُمْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ»

"Navodite svoje samrtnike da izgovore: 'Nema boga osim Allaha'."¹ Hadis bilježi Muslim u svojem Sahihu. Pod umrlima se u ovome hadisu podrazumijevaju samrtnici, a to su oni na kojima su se pojavili znakovi smrti.

Drugo: Kada se utvrdi smrt, umrlome se zatvore oči i podveže vilica jer je tako preneseno u sunnetu.

¹ Predaju je zabilježio imam Muslim pod brojevima 916–917.

Treće: Obvezno je gasuliti umrloga muslimana, osim šehida poginuloga u borbi; on se ne gasuli niti mu se klanja dženaza, već se ukopava u svojoj odjeći jer Vjerovjesnik nije gasulio poginule na Uhudu niti im je klanjao dženazu.

Pokrije mu se stidno mjesto, zatim se malo podigne i blago mu se pritisne stomak.

Potom onaj tko ga kupava omota oko ruke krpom ili nešto slično i njome očisti mjesto izlaska nečistoće. Zatim mu uzme abdest kao za namaz, nakon čega mu opere glavu i bradu vodom i sidrom ili nečim sličnim.

Potom mu opere desnu stranu, a zatim lijevu. Tako ga opere i drugi i treći put, prelazeći svaki put rukom preko njegova trbuha. Ako nešto izađe iz njega, opere to i zatvori to mjesto vatom ili nečim sličnim.

Ako se time ne zaustavi, onda čistom ilovačom ili suvremenim medicinskim sredstvima, poput flastera i slično.

Ponovi mu se abdest. Ako se ne očisti s tri pranja, dodaje se do pet ili do sedam. Potom ga se posuši komadom platna te se stavi miris na njegove pregibe i na mjesto sedžde. A ako ga cijelog namiriše, to je lijepo. Njegovi ćefini se okade mirisnim dimom (buhurom, arapskim tamjanom).

Ako su mu brkovi ili nokti dugi, skrate se, a ako se to izostavi, nema smetnje. Ne češlja mu se kosa, ne uklanjaju se stidne dlačice niti se obrezuje jer za to ne postoji dokaz. A ženi se kosa splete u tri pletenice i pusti iza leđa.

Peto: umotavanje pokojnika

Najbolje je muškarca umotati u tri bijela platna bez košulje i turbana, tako što se u njih jednostavno zamota, kao što je učinjeno s Vjerovjesnikom. Ako bude umotan u košulju, izar i lifafu, nema smetnje.

Žena se kefini u pet ćefina: košulju, himar, izar i dvije lifafe. Dječak se kefini u jedan do tri ćefina, a djevojčica se kefini u košulju i dvije lifafe.

Obveza u pogledu svih jest jedan komad odjeće koji pokriva cijeloga umrloga. Međutim, ako je umrli bio u stanju ihrama, onda se gasuli vodom i sidrom i obavlja mu se tekfin u njegovu izaru i ridau ili nečemu drugom. Glava i lice mu se ne pokrivaju niti se miriše jer će na Kijametskom danu biti proživljen izgovarajući telbiju, kao što se to vjerodostojno prenosi od Allahova Poslanika, neka je Božji mir i spas nad njim. Ako je pak muhrim žena, tekfin joj se obavlja kao i drugima, ali se ne miriše niti joj se lice pokriva nikabom, a ni ruke rukavicama, već se njezino lice i ruke pokrivaju ćefinom u koji je umotana, kao što je prethodno pojašnjen način obavljanja tekfina za ženu.

Šesto: Najpreče osobe za gasuljenje, dženazamamaz i ukop

Oporukom određena osoba, zatim otac, zatim djed, a potom najbliži pa bliži muškarčevi srodnici po očevoj liniji.

Najpreče da gasule ženu su: ona koju je oporučila, zatim majka, zatim nena, pa bliža, pa bliža rodica. Supružnicima je dozvoljeno da gasule jedno drugo jer je Es-Siddika, neka je Bog zadovoljan njime, gasulila njegova supruga i jer je Alija, neka je Bog zadovoljan njime, gasulio svoju suprugu Fatimu, neka je Bog zadovoljan njome.

Sedmo: Opis dženaza-namaza

Izgovori četiri tekbira, te nakon prvoga prouči Fatihu. Dobro je, shodno vjerodostojnu hadisu koji se o tome prenosi od Ibn Abbasa, neka je Allah zadovoljan njime, ako se uz nju prouči i kratka sura, ili ajet ili dva. Zatim izgovori drugi tekbir i donese salavat na Vjerovjesnika, neka je Božji mir i spas nad njim, kao salavat na tešehhudu. Potom izgovori treći tekbir te kaže: "Allahu, oprosti našim živima i našim mrtvima, našim prisutnima i našim odsutnima, našim malima i našim velikima, našim muškarcima i našim ženama. Allahu, koga od nas poživiš, poživi ga u islamu, a koga od nas usmrtiš, usmrti ga u imanu. Allahu, oprosti mu i smiluj mu se, sačuvaj ga i pomiluj ga, počasti njegovo boravište i proširi mu ulaz; operi ga vodom, snijegom i ledom te ga očisti od grijeha kao što se bijela odjeća čisti od prljavštine; zamijeni mu kuću boljom od njegove kuće i porodicu boljom od

njegove porodice; uvedi ga u Raj i zaštititi ga od kazne u grobu i od kazne Vatre te mu učini grob prostranim i osvijetli mu ga. Allahu, ne uskrati nam njegovu nagradu i ne zavedi nas poslije njega." Potom izgovori četvrti tekbir te preda jedan selam na desnu stranu.

Pohvalno je (mustehab) podići ruke pri svakome tekbiru. Ako je pokojnik žena, izgovara se: "Allahu, oprosti joj..." itd. Ako su dvije dženaze, izgovara se: "Allahu, oprosti im oboma..." itd. Za mnoštvo, ako je dženaza više, izgovara se: "Allahu, oprosti im..." itd. Ako se pak radi o djetetu (feret), onda se umjesto dove za oprost izgovara: "Allahu, učini ga pretečom i zalihom za njegove roditelje i uslišanim zagovornikom. Allahu, otežaj njime njihove vage i uvećaj njime njihove nagrade; priključi ga dobrim prethodnicima vjernika i učini ga pod skrbništvom Ibrahima, alejhi-s-selam, te ga zaštititi Svojom milošću od kazne Pakla."

Sunnet (preporučeno) je da imam stane u visini glave muškarca, a naspram sredine tijela žene te da, kada se klanja više dženaza, muškarac bude bliže imamu, a žena bliže Kibli. Ako s njima ima i djece, dječak se postavlja ispred žene, zatim žena pa onda djevojčica. Glava dječaka bude u ravnini s glavom muškarca, a sredina tijela žene u ravnini s glavom muškarca. Isto tako, glava djevojčice bude u ravnini s glavom žene, a njena sredina tijela u ravnini s glavom muškarca. Svi klanjači stoje iza imama, osim

onoga tko ne nađe mjesto iza imama, pa on staje s njegove desne strane.

Osmo: Opis ukopa umrloga

Propisano je produbiti grob do dubine sredine čovjekova stasa, da se u njemu, sa strane Kible, iskopa lahd te da se umrli u lahd položi na svoj desni bok. Razvežu se čvorovi na čefinima, ali se ne skidaju, nego se ostavljaju. Lice mu se ne otkriva, bez obzira na to li je umrli muškarac ili žena. Zatim se iznad njega poredaju nepečene opeke i oblijepe ilovačom kako bi se učvrstile i zaštitile ga od zemlje. Ako nema nepečenih opeka, upotrijebit će se nešto drugo što ga štiti od zemlje, poput dasaka, kamenja ili drveta. Potom se na njega nagrne zemlja. Pohvalno je tada reći: "Bismillahi, ve 'ala milleti Resulillah". Grob se uzdigne od zemlje za jedan pedalj, po njemu se, ako je to moguće, pospe sitno kamenje i popraska se vodom.

Propisano je onima koji prate dženazu da stanu kod groba i uče dovu za umrloga jer je Vjerovjesnik, neka je Božji mir i spas nad njim, kada bi završio sa ukopom umrloga, stao kod njega i rekao:

«اسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ، وَاسْأَلُوا لَهُ التَّثْبِيتَ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ».

"Tražite oprost za svoga brata i molite za njegovu postojanost jer on, doista, sada biva pitan."¹

Deveto: Onomu tko nije klanjao dženazu propisuje se da je klanja i nakon ukopa;

¹ Predaju bilježe Ebu Davud, 3221, i Hakim, 3/399.

jer je Poslanik, neka je Božji mir nad njime, to činio, s tim da to bude u roku od mjesec dana ili manje. Ako je razdoblje duže od toga, nije propisano klanjanje na grobu jer se ne prenosi od Poslanika, neka je Božji mir nad njime, da je klanjao na grobu nakon mjesec dana od ukopa umrloga.

Deseto: Obitelji umrlog nije dopušteno pripremati hranu za ljude; jer je Džerir ibn Abdullah el-Bedželi, plemeniti ashab, neka je Allah zadovoljan njime, rekao:

«كُنَّا نَعُدُّ الْاجْتِمَاعَ إِلَى أَهْلِ الْمَيِّتِ وَصَنَعَةَ الطَّعَامِ بَعْدَ الدَّفْنِ مِنَ النَّبَاحَةِ»

"Ubrajali smo okupljanje kod obitelji umrlog i pripremanje hrane nakon ukopa u naricanje."¹
(Predaju bilježi imam Ahmed dobrim lancem prenosilaca)

Što se tiče pripremanja hrane za njih ili za njihove goste, u tome nema smetnje, a propisano je njegovoj rodbini i susjedima da im pripreme hranu; jer je Vjerovjesnik, neka je Božji mir i spas nad njime, kada mu je došla vijest o smrti Džafera ibn Ebi Taliba, neka je Bog zadovoljan njime, u Levantu, naredio svojoj obitelji da pripreme hranu za Džaferovu obitelj i rekao:

«إِنَّهُ أَتَاهُمْ مَا يَشْعَلُهُمْ».

"Doista, zadesilo ih je ono što ih zaokuplja."²

¹ Hadis bilježe Ibn Madže, 1612, i Ahmed, 2/204.

² Muslim, "Dženaze", br. 976, Nesai, "Dženaze", br. 2034, Ebu Davud, "Dženaze", br. 3234, Ibn Madže, "Dženaze", br. 1569, i Ahmed, 2/441.

Nema smetnje da obitelj umrlog pozove svoje susjede ili druge da jedu od hrane koja im je darovana, i za to, koliko znamo iz šerijata, ne postoji određeno vrijeme.

Jedanaesto: Ženi nije dopušteno biti u ihdadu za umrlim više od tri dana, osim za svojim mužem.

Obvezna je biti u iddetu (pričeku) četiri mjeseca i deset dana, osim ako je trudna, kada joj iddet traje do poroda; jer je to utvrđeno vjerodostojnim sunnetom od Vjerovjesnika, neka je Božji mir i spas nad njim.

Muškarcu nije dopušteno žalovati za bilo kime od srodnika ili drugih.

Dvanaesto: Muškarcima je propisano da s vremena na vrijeme posjećuju groblja radi upućivanja molitve za umrle, traženja milosti za njih i prisjećanja na smrt i ono što slijedi nakon nje; jer je Poslanik, neka je Božji mir nad njime, rekao:

«رُزُوا الْقُبُورَ، فَإِنَّهَا تُذَكِّرُكُمُ الْآخِرَةَ»

"Posjećujte groblja jer vas oni podsjećaju na Onaj svijet."¹ Predaju je zabilježio imam Muslim u svome Sahihu.

Poslanik, neka su Božji mir i spas nad njime, podučavao je svoje ashabe da, kada posjete grobove, kažu:

¹ Hadis bilježi Ibn Madže, 1569, a Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

«السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَآحِقُونَ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ، يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُتَّقِدِّمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ».

"Mir neka je na vas, stanovnici ovih domova, vjernici i muslimani. I mi ćemo vam se, ako Allah da, doista pridružiti. Molimo Allaha za spas i nama i vama. Neka se Allah smiluje našim prethodnicima i našim potomcima."¹

Ženama nije dopušteno posjećivanje groblja jer je Poslanik, neka je Božji mir i spas nad njim, prokleo žene koje posjećuju grobove i zato što se zbog njihovog posjećivanja strahuje od smutnje i nedostatka strpljenja. Također im nije dopušteno pratiti dženaze do groblja jer im je Poslanik, neka je Božji mir i spas nad njime, to zabranio. Klanjanje dženaza-namaza u džamiji ili u mesdžidu propisano je i muškarcima i ženama.

Ovo je zadnje što nam je olakšano sabrati. Neka su Allahov blagoslov i mir na našeg poslanika Muhammeda, njegovu obitelj i njegove drugove.

¹ Predaju je zabilježio imam Muslim pod brojem 975.

الفهرس

Važne lekcije za cjelokupan ummet	2
Važne lekcije za cjelokupan ummet	2
U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!	2
Uvod autora	2
Prva lekcija – El-Fatiha (Pristup) i kratke sure	3
Druga lekcija – Stupovi islama	3
Treća lekcija – Temelji imana	4
Četvrta lekcija – Vrste Allahove jednoće i vrste mnogoboštva	4
Peta lekcija – Ihsan	9
Šesta lekcija – Uvjeti molitve	9
Sedma lekcija – Ruknovi (sastavni dijelovi) molitve	9
Osma lekcija – Vadžibi (obavezni dijelovi) molitve	10
Deveta lekcija – Pojašnjenje tešehhuda	10
Deseta lekcija – Sunneti (preporučeni dijelovi) molitve	11
Jedanaesta lekcija – Kvaritelji namaza	13
Dvanaesta lekcija – Uvjeti abdesta	14
Trinaesta lekcija – Farzovi (obavezni dijelovi) abdesta	14
Četrnaesta lekcija – Kvaritelji abdesta	14
Petnaesta lekcija – Propisani moral za svakog muslimana ..	16
Šesnaesta lekcija – Prakticiranje islamskog bontona	16
Sedamnaesta lekcija – Upozoravanje na mnogoboštvo i vrste grijeha	16
Osamnaesta lekcija – Opremanje umrloga, klanjanje dženaze i ukop	17
Pokrije mu se stidno mjesto, zatim se malo podigne i blago mu se pritisne stomak. Potom onaj tko ga kupu omota oko ruke krpu ili nešto slično i njome očisti mjesta izlaska nečistoće.	

Zatim mu uzme abdest kao za namaz, nakon čega mu opere glavu i bradu vodom i sidrom ili nečim sličnim. Potom mu opere desnu stranu, a zatim lijevu. Tako ga opere i drugi i treći put, prelazeći svaki put rukom preko njegova trbuha. Ako nešto izađe iz njega, opere to i zatvori to mjesto vatom ili nečim sličnim. Ako se time ne zaustavi, onda čistom ilovačom ili suvremenim medicinskim sredstvima, poput flastera i slično..... 18